

Nyerésre áll a józan paraszti ész

Ez a válság nem az a válság, amitől egy éve tartottunk, a növekvő kockázatok azonban így is kikényszerítették a háztartások szintjén a felelős pénzügyi döntéseket, aminek láthatóan van eredménye.

Jobb félni, mint megijedni, ez hatványozottan igaz a pénzügyeinkre, a legjobban mégis azzal járunk, ha a kezünkbe vesszük a sorsunkat. Magyarország nem a tízmillió közgazdász hazája, de megnyugtathatunk mindenkit, másutt sem a kamat- illetve hozamkörnyezet elemzésével kel és fekszik a lakosság. Az utóbbi hónapokban az energiaválság és a magas infláció rákényszerítette a háztartásokat arra, hogy az „addig nyújtózkodj, ameddig a takaród ér!” alapelvet szem előtt tartva kordában tartsák a kiadásaikat.

Optimistább a hangulat

Jó hír, hogy a Cofidis Hitel Monitor szerint az anyagi helyzetre vonatkozó várakozások romló tendenciája 2023 első negyedévében megtorpant. Érdeemes felidézni, hogy 2021 novembere óta folyamatosan nőtt azok aránya, akik rosszabb anyagi helyzetre számítottak az aktuális évben, mint az azt megelőzőben. Ám míg tavaly októberben 62 százalék várt romlást, addig idén februárban már csak 48 százalék. Ennek alapvetően két oka van: az egyik az, hogy az egyén szintjén a mindennapi élethelyzetekben jellemzően a józan paraszti ész, ha még nem is győzött, de nyerésre áll. Ehhez azonban az is kellett, hogy az összképet tekintve is nagyobb volt az ijedtség, mint a baj, azaz a világvége-hangulatból nem lett apokalipszis. Emlékezhetünk: a Covid-lezárások után közfelkiáltással újranyitott a gazdaság, de a kínálati oldal nem tudott olyan gyorsan visszarendeződni, mint a keresleti, így megugrottak az árak, már a háború előtt. A több mint egy éve dúló orosz-ukrán fegyveres konfliktus negatív gazdasági hatásai csak bonyolították a képletet, ami az energiaárak azonnali megemelkedéséhez vezetett.

Racionális lépések, egyik a másik után

A begyűrűző kihívásokkal szembenézve a magyar lakosság azonban állta a sarat, ma már nincs rezsipánik, jóval kevesebben tartanak a gázzámlától, mint tavaly ősszel. Igaz, elmúltak azok az idők, hogy minden szobába plazmatévére legyen igényünk, aki csak teheti, inkább napelemre, hőszivattyúra ruház be, vagy nyílászárókat cserél. Tisztában vagyunk azzal, hogy a háztartások jelentős része nem engedhet meg magának ilyen költséges energiahatékonysági beruházásokat – amúgy a magyarok 20 százaléka szerint érdemes most is hitelt felvenni, ha olyasmibe fektetjük a pénzt, ami visszahozza az árát –, arra ugyanakkor ma már majdnem mindenhol odafigyelnek, hány fokra van állítva a termosztát. Ahol pedig van légkondicionáló, ott inkább azt kapcsolják be napközben, a gázkazán pedig legfeljebb rásegít az esti órákban a kívánt hőfok elérésére. Ugyanígy, ha van egy hűtő a kamrában, aminek arra korlátozódik a szerepe, hogy a nyári hőségben karnyújtásnyira legyen egy hideg sör vagy üdítő, azt ma már gondolkodás nélkül kihúzzuk a konnektorból a 12 hónapból legalább 9-re. Sok ilyen apró lépés vezet a racionális energiafelhasználáshoz.

„A magyarok hajlamosak inkább későbbre halasztani a terveiket, mint hogy hitelt vegyenek fel a megvalósításhoz” – ez is a Cofidis Hitel Monitor friss felmérésének egyik megállapítása, ami szintén előremutató. Hogy miért? Ha a hektikus döntések helyett nyugodtan és racionálisan ítéljük meg a lehetőségeinket, akkor nem állunk sorba olyan kölcsönért, ami később még nehéz pillanatokhoz hozhat ránk. Tisztában kell lennünk azzal, mi a kezelhető mértéke az eladósodásnak, ami még vállalható, ha pedig átütemezhető a tervezett kiadás, a tervünkbe kedvezőbb kamatszint mellett belevágva a hitelezőnek sem kell attól tartania, hogy a nemteljesítő portfólióarányát rontjuk. A „közgazdásszá válást” nagyban segítette a forint hullámvasutazása, hiszen a magyar deviza árfolyama az utóbbi hónapokban járt 430 felett, de 380 alatt is az euróval szemben, mint ahogy a 25 százalék felett tetőző infláció ugyancsak orientálja a hétköznapi embert. Lássuk be, a forint jegyzése a többséget leginkább akkor érinti közvetlenül, ha külföldi nyaralásra készül, az infláció viszont a bevásárlókosárba is beszivárgott. A fogyasztói döntésekkel pedig igenis befolyásolhatjuk az árazást: ha például már olyan drága a trappista, hogy inkább francia vagy olasz importsajtót vásárolunk, idővel meggondolja a termelő, mennyiért adja tovább a portékáját a kereskedőnek.

Értékteremtő költségek

Végeredményben a mindennapjainkba beszivárgó pénzügyi tudatosság egy nehéz gazdasági helyzetben sokkal nagyobb kincs, mint gondolnánk. Nem véletlenül állítják többen, hogy válság alatt öt-hatszor annyit tanul az ember, mint konjunktúra idején. Mert lehet, hogy a megnövekedett terhek melletti ügyes manőverezés most még csak ahhoz elég, hogy levegőhöz jussunk, de hosszú távon, az újabb fellendülés időszakában végképp kifizetődő lehet, hiszen megmarad a fejekben az értékteremtő költségek szemlélete.